

Guía Docente				
Datos Identificativos			2020/21	
Asignatura (*)	PSICOLOXÍA		Código	651G01012
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Segundo	Formación básica	9
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicología			
Coordinación	Dumitru , Adina Claudia		Correo electrónico	adina.dumitru@udc.es
Profesorado	Dumitru , Adina Claudia		Correo electrónico	adina.dumitru@udc.es
	Franco Taboada, Victoria			v.franco@udc.es
	Vieites Lestón, Tania			t.vieites@udc.es
Web				
Descrición xeral	Os contidos da materia contemplan entre as súas actividades formativas o coñecemento psicosocial do paciente e da actividade profesional, así como o coñecemento e manexo da relación profesional da saúde-paciente. Entre os obxectivos fundamentais desta materia atópanse que os alumnos adquiren os coñecementos necesarios para identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade; que comprendan os aspectos psicolóxicos na relación fisioterapeuta-paciente; que interioricen conceptos como saúde, calidade de vida e benestar e interrelaciónelas entre os mesmos; que coñezan e desenvolvan as bases da comunicación humana como base das relacións interpersoais; que adquiren coñecementos sobre as interaccións entre as emocións, a saúde e a tensión, desenvolvendo estratexias de traballo e afrontamiento adecuadas para mellorar as súas habilidades como futuros profesionais do campo da saúde; que adquiren coñecementos sobre os problemas de deterioración cognitiva, de procesos dexenerativos asociados ás demencias e os problemas derivados da diversidade funcional mental psíquica e física, desenvolvendo recursos e técnicas de estimulación cognitiva e fisioterapéutica para unha intervención adaptada ás características particulares do paciente; que comprendan a importancia do propio proceso de aprendizaxe ao longo de toda a vida e que desenvolvan a capacidade de identificar os factores que interveñen no traballo en equipos multidisciplinares no ámbito da saúde. Desde unha perspectiva psicopedagóxica, a docencia dunha materia destas características para futuros fisioterapeutas debe fornecerlles non só os coñecementos e a metodoloxía necesaria para facer fronte ás situacións particulares coas que se poden atopar na súa vida profesional, senón tamén axudarlles a desenvolver unhas actitudes de reflexión, de crítica e de compromiso para facer fronte ás mesmas.			

Plan de continxencia

1. Modificacións nos contidos

Non se realizarán cambios

2. Metodoloxías

Metodoloxías docentes que se manteñen

Sesión maxistral

Discusión dirixida

Estudos de caso

Lecturas

Traballos tutelados (computa na avaliación)

Atención personalizada

Proba obxectiva (computa na avaliación)

Presentación oral en grupo pequeno (computa na avaliación)

Metodoloxías docentes que se modifican

As prácticas de laboratorio pasarán a ser presentacións e debates en grupo pequeno, sobre unha serie de casos, supostos, ou situacións reais. Todas as metodoloxías docentes realizaranse en formato virtual.

3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado

? Correo electrónico: Duas veces por semana. De uso para facer consultas, solicitar encontros virtuais para resolver dúbidas ou facer seguimento de traballos tutelados.

? Campus virtual UDC (Moodle): Habrá ?foros temáticos? asociados aos módulos, e ?foros de actividade específica? para realizar as ?discusións dirixidas?, a través das cales se desenvolven ou se poñen en práctica os contidos teóricos da materia.

? Teams: 1 sesión semanal en grupo para o avance dos contidos teóricos e dos traballos tutelados na franxa horaria que ten asignada a materia no calendario de aulas da facultade.

4. Modificacións na avaliación

Proba obxectiva (50 %). Valoraranse os coñecementos teóricos adquiridos e a habilidade para relacionar información, a través dunha serie de preguntas tipo test. É necesario alcanzar polo menos unha nota de 5 sobre 10 na proba obxectiva para calcular a nota final. En caso contrario a materia aparecerá como non superada coa cualificación obtida no exámen. O alumnado que non se matricule por primeira vez será avaliado só pola proba obxectiva, que supoñerá o 100 % dos criterios de avaliación.

Traballos tutelados (25 %): En relación aos traballos tutelados valorarase:

- A adecuación metodolóxica das propostas de traballo.
- A profundidade do contido
- O tratamento nunha linguaxe apropiada para o contexto disciplinar.
- A utilización de fontes documentais complementarias e actuais
- A presentación e a claridade da exposición.

Presentacións en grupo pequeno (15 %)

- A profundidade do contido
- O tratamento nunha linguaxe apropiada para o contexto disciplinar.
- A utilización de fontes documentais complementarias e actuais
- A presentación e a claridade da exposición

Participación nos debates das clases interactivas, que se realizarán de forma virtual (10 %). Valoraranse a participación activa a través de preguntas, respostas, e expresar opinións en debates desde unha actitude colaborativa e construtiva.

Observacións de avaliación:

Mantéñense as mesmas que figuran na guía docente, salvo que: As referencias ao cómputo de asistencia, que soamente se realizará respecto das sesións que foron presenciais ata o momento da súa suspensión.

5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Non se fixeron modificacións.

Competencias do título

Código	Competencias do título
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
A4	Adquirir a experiencia clínica adecuada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos; de forma que, ao termo dos estudos, os estudantes saiban aplicalos tanto a casos clínicos concretos no medio hospitalario e extrahospitalario, como a actuacións na atención primaria e comunitaria.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
B1	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía respectuosa coa cultura democrática, os dereitos humanos e a perspectiva de xénero.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Adquirir habilidades para a vida e hábitos, rutinas e estilos de vida saudables.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	Ter a capacidade de xestionar tempos e recursos: desenvolver plans, priorizar actividades, identificar as críticas, establecer prazos e cumprilos.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Ter a capacidade de identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade.	A1 A4 A6	B1 B3	
Comprender e desenvolver a teoría da comunicación e habilidades interpersoais.	A4 A13	B2 B4	C1 C4 C9
Comprender teorías de aprendizaxe aplicados na educación en saúde eo proceso de aprendizaxe ao longo da vida.	A4 A17	B1 B5	C3
Comprender os aspectos psicolóxicos na relación fisioterapeuta-paciente.	A1 A4 A17	B2 B4	C4 C6 C9

Identificar os factores implicados en situacións de traballo en equipo e en situacións de liderado.	A4 A13 A17	B3	C3 C5 C8 C9
Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia doméstica para adestrar os alumnos na prevención, detección precoz, tratamento e rehabilitación das vítimas de tal violencia.	A4 A17	B3	C4 C6

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Introducción. Saúde, calidade de vida e benestar	Concepto de saúde: un modelo integrador. Concepto de calidade de vida e os distintos modelos conceptuais do mesmo. Benestar: Benestar subxectivo e Benestar psicolóxico Modelo multidimensional do benestar Modelos e teorías sobre as necesidades psicolóxicas e a súa relación co benestar e a relación profesional da saúde-paciente
Tema 2.- Saúde e enfermidade: factores psicosociais	Concepcións, percepcións e vivencias da saúde e a enfermidade O estado de saúde ideal A relevancia do sistema psicosocial na saúde, a enfermidade e eficacia do tratamento A soidade, o apoio psicosocial e a xestión da vulnerabilidade en diferentes colectivos O coidado da saúde: hábitos saudables e estilos de vida Aspectos culturais na percepción da saúde e a enfermidade
Tema 3.- A conexión mente-corpo. Emocións e saúde.	O concepto de emoción e outros conceptos relacionados A relación cognición-emoción Teorías da emoción Clasificación de emociónelas Utilidade das emocións Emociones e saúde As manifestacións somáticas das emocións reprimidas
Tema 4.- A tensión e o burnout	Conceptualización do tensión Factores psicosociais e ambientais na xeración da tensión: modelos explicativos O burnout Estratexias para o control da tensión Os mecanismos e consecuencias neurofisiolóxicos e psicolóxicos do tensión Métodos prácticos para controlar a tensión. O papel do mindfulness
Tema 5. A relación profesional da saúde-paciente	Dimensións da relación terapéutica Características dunha boa comunicación na relación terapéutica Necesidades relacionales desde a perspectiva do apego e a psicoloxía da personalidade A xestión das emocións na comunicación terapéutica O comportamento ético na comunicación e a relación terapéutica O coidado psicolóxico do profesional da saúde Compromiso e co-responsabilidade no tratamento

Tema 6.- O trauma psicológico e as súas consecuencias neurofisiológicas	Conceptualización do trauma A neurofisiología e a psicoloxía do trauma Nocións básicas sobre o trauma agudo e o trauma de desenvolvemento Mecanismos psicolóxicos na adaptación ao trauma e as súas consecuencias somáticas As manifestacións somáticas do trauma: memoria e metáforas do corpo Nocións básicas sobre o trauma agudo e o trauma de desenvolvemento A síndrome de tensión postraumática O crecemento postraumático e a resiliencia
Tema 7. A adherencia ao tratamento	Cumprimento ou adherencia Factores psicosociais na adherencia ao tratamento Tipos de non adherencia e métodos de detección A medida de actividades fose do contexto clínico O coidador e a adherencia Consecuencias da falta de adherencia Mellora da adherencia Dimensións afectivas e identitarias na integración da perda de función e a discapacidade
Tema 8.- Métodos de avaliación	A identificación da motivación e preparación para o tratamento A identificación da comorbilidade psicolóxica Nocións básicas sobre a depresión, a ansiedade e os cambios de personalidade na A sensibilidade, a percepción e o manexo da dor Como fomentar a resiliencia e a motivación na rehabilitación funcional O concepto de estilo de vida A psicoloxía do cambio de comportamento relacionado coa saúde
Tema 9.- A deterioración cognitiva lixeira e as demencias.	Reserva cerebral e reserva cognitiva Variables que interveñen na reserva cognitiva: A educación As actividades cotiás e a actividade física A actividade mental e a actividade social A dimensión afectivo-emocional Outros factores A medición da reserva cognitiva reserva cognitiva e DCL Deterioración cognitiva lixeira Caracterización da dependencia. Dependencia e demencia. Caracterización da demencia. Déficits cognitivos e déficits sociais Déficits afectivos-motivacionais Trastornos de conduta Tipos principais de demencias A demencia de Alzheimer

Tema 10.- As discapacidades e a diversidade funcional	A discapacidade psíquica: discapacidade intelectual e os trastornos xeneralizados de desenvolvemento Conceptualización do atraso mental. Tipos de trastornos e os seus factores etiolóxicos O trastorno autista: descrición, etiología, prevalencia e concepto de espectro autista Outros trastornos de desenvolvemento: síndrome de Rett, síndrome desintegrativo infantil, síndrome de asperger. A discapacidade física: descrición e tipos. As discapacidades por enfermidade en curso As discapacidades por secuelas e limitacións motrices Algunhas recomendacións de intervención
---	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Estudo de casos	A1 A4 A6 A17 B2 B3 C4 C6 C8	10	30	40
Sesión maxistral	A1 A4 A6 B1 B5 C1 C5	40	20	60
Discusión dirixida	A4 A13 B4 C1 C4 C6	10	0	10
Lecturas	A4 A6 A17 B1 B3 C6 C8	0	25	25
Traballos tutelados	A17 B1 B3 B4 B5 C1 C3 C6 C8 C9	2	27	29
Prácticas de laboratorio	A4 A13 A17 B2	26	30	56
Proba obxectiva	A1 A4 A6 B1 B2 B3 C1	2	0	2
Atención personalizada		3	0	3
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	O alumno enfróntase á resolución dun caso, real ou suposto, ante o que ten que realizar unha avaliación, elaborar unhas conclusións e expor un proceso de intervención
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos máis relevantes dunha determinada temática de especial interese e incidencia formativa. Vai acompañada de orientacións sobre a maneira máis adecuada de aprender os devanditos contidos
Discusión dirixida	Discusión en grupo sobre algúns dos contidos do programa. Esta discusión ha de ir apoiada en coñecementos sobre o tema e argumentos. Moderada polo profesor da materia
Lecturas	O alumno deberá realizar a lectura de textos, capítulos de libros ou artigos de relevancia científica, seleccionados polo profesor. Recibirá unha atención personalizada nesta tarefa
Traballos tutelados	Ao comezo do curso fixaranse unha serie de actividades, individuais e colectivas, sobre os contidos máis relevantes do programa. O alumno deberá elaboralas e entregalas para a súa avaliación
Prácticas de laboratorio	Nas sesións prácticas da materia expóranse unha serie de casos, supostos, situacións reais, instrumentos de avaliación ou programas de intervención. O alumno ha de analizar, avaliar e expor unha solución razoada e válida terapéuticamente.
Proba obxectiva	As probas obxectivas da materia (2 probas coincidindo co final de cada cuadrimestre) consistirán nunha serie de actividades, de carácter fundamentalmente aplicado, nas que o alumno deberá utilizar os coñecementos adquiridos na materia ao longo do curso

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio Estudo de casos Traballos tutelados	Durante a realización dos casos expostos, das prácticas clínicas e dos traballos tutelados o alumno disporá de sesións de orientación, tanto individuais como grupales, nos que se lle asesorará sobre as técnicas e estratexias de estudo que lle permitan a aprendizaxe e o traballo autónomos. Este asesoramento estará fixado desde o comezo do curso e terá un carácter periódico.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	A4 A13 A17 B2	Levarase un caderno de prácticas ao longo do curso, que serán avaliadas polo profesor en función da súa validez para resolver os problemas expostos	25
Estudo de casos	A1 A4 A6 A17 B2 B3 C4 C6 C8	Valorarase a capacidade de análise do caso, de avaliación das dimensións explicativas fundamentais e de elaboración de propostas de intervención	5
Sesión maxistral	A1 A4 A6 B1 B5 C1 C5	Valorarase a asistencia e a participación do alumnado nas sesións maxistras	0
Discusión dirixida	A4 A13 B4 C1 C4 C6	Valorarase a participación do alumno baseada en argumentos contrastados	5
Lecturas	A4 A6 A17 B1 B3 C6 C8	Computarán as lecturas realizadas polo alumnado a instancias do profesorado, os resumos presentados das mesmas e o debate posterior na aula	0
Traballos tutelados	A17 B1 B3 B4 B5 C1 C3 C6 C8 C9	Valorarase a realización puntual das actividades fixadas no programa do curso, a capacidade de crítica e innovación do alumno, a documentación utilizada e a validez das achegas realizadas	15
Proba obxectiva	A1 A4 A6 B1 B2 B3 C1	Valorarase a realización puntual das actividades fixadas no programa do curso, a capacidade de crítica e innovación do alumno, a documentación utilizada e a validez das achegas realizadas	50

Observacións avaliación

As porcentaxes asignadas a cada proba pode sufrir pequenas modificacións dun curso a outro con respecto á memoria verificada en función das necesidades da materia

Fontes de información

Bibliografía básica	- IMSERSO (2008). La participación social de las personas mayores. Madrid: IMSERSO - Cabanach, R.G.; Valle, A.; Fariña, F., y Arce, R. (Eds.) (2010). Calidad de vida, bienestar y salud. A Coruña: Psicoeduca - Álvarez, J. y Sicilia, M. (2007). Deterioro cognitivo y autonomía personal básica en personas mayores. Anales de Psicología, 23(2), 272-281 - Blanco, A. y Díaz, D. (2005). El bienestar social: su concepto y medición. Psicothema, 17(4), 582-589 - Crespo, M. y López Martínez, J. (2007). El estrés en cuidadores de mayores dependientes. Cuidarse para cuidar. Madrid: Pirámide - Artaso, B., Goñi, A. y Biurrun, A. (2002). Estrategias de afrontamiento de las cuidadoras informales del paciente con demencia. Cuadernos de Medicina Psicosomática y Psiquiatría de Enlace, 60/61, 38-45. - Lazarus, R. S. y Folkman, S. (1986). Estrés y procesos cognitivos. Barcelona: Martínez Roca - Gollwitzer, P. M. y Brandstätter, V. (1997). Implementation intentions and effective goal pursuit. Journal of Personality and Social Psychology, 73(1), 186-199 - Montorio, I. y Izal, M. (Eds.) (1999). Intervención psicológica en la vejez. Aplicaciones en el ámbito clínico y de la salud. Madrid: Síntesis - Cabanach, R., Cervantes, R., Doniz, L. y Millán, P. (2007). La atención psicológica al cuidador. El estrés del cuidador. A Coruña: Psicoeduca - Pardo, A. (2005). La cultura de la sobreprotección. Revista Multidisciplinar de Gerontología, 15(3), 166-170 - Riediger, M. (2008). Motivational systems and the pursuit of goals: lessons learned from older adults. The European Health Psychologist, 10, 37-40 - Chico, E. (2002). Optimismo disposicional como predictor de estrategias de afrontamiento. Psicothema, 14(3), 544-550 - Martínez-Correa, A., Reyes, G.A., García-León, A. y González-Jareño, M. I. (2006). Optimismo/pesimismo disposicional y estrategias de afrontamiento del estrés. Psicothema, 18(1), 66-72 - Abellán, A. (2003). Percepción del estado de salud. Revista Multidisciplinar de Gerontología, 13 (5), 340-342 - Verdugo, M.A (Ed.) (1995). Personas con discapacidad. Perspectivas psicopedagógicas y rehabilitadoras. Madrid: Siglo XXI. - Gaugler, J.E., Kane, R.L. y Newcomer, R. (2007). Resilience and transition from dementia caregiving. Journal of Gerontology: Psychological Sciences, 62B(1), 38-44 - Menezes de Lucena, V.A., Fernández Calvo, B., Hernández, L., Ramos, F. y Contador, I. (2006). Resiliencia y el modelo Burnout-Engagement en cuidadores formales de ancianos. Psicothema, 18(4), 791-796 - Van der Kolk, B (2017). Cerebro, mente y cuerpo en la superación del trauma. Editorial Eleftheria SL - Levine, P. (2018). Cerebro y cuerpo en busca del pasado vivo. Editorial Eleftheria SL - Hanson, R. (2013). Cultiva la felicidad.. Editorial Sirio - Stewart, D. E., & Yuen, T. (2011). A systematic review of resilience in the physically ill. Psychosomatics, 52(3), 199-209 - Holmes, E. A., Hughes, D. A., & Morrison, V. L. (2014). Predicting adherence to medications using health psychology theories: a systematic review of 20 years of empirical research. Value in Health, 17(8), 863-876 - Stalmeier, P. F (2011). Adherence and decision AIDS: a model and a narrative review. Medical Decision Making, 31(1), 121-129.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

VALORACIÓN FUNCIONAL E PSICOSOCIAL/651G01007

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

ESTANCIAS CLÍNICAS I/651G01035

Observacións

Non se precisan requisitos previos para cursar a materia. Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir cos obxectivos estratéxicos do Plan Green Campus da Facultade de Fisioterapia, os traballos documentais que se realicen nesta materia poderanse solicitar tanto en formato papel como virtual ou soporte informático. De realizarse en papel, seguiranse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais: - Non se utilizarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a realización de borradores.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías